

Tämä viisipäiväinen avustus - ja kulttuurimatka oli ruotsalaisille osanottajille ensimmäinen - monelle myös mullistava kokemus - rajantakaisesta Karjalasta. Petroskoissa tutustuttiin suomalaisugrilaiseen Elias Lönnrot- kouluun ja sen siisteyttä keuhuttiin kovasti. Myös oppilaiden taidokkaat käsityöt ja lapsiryhmän iloisesti raikas tanssiesitys herätti suurta ihastusta.

Tuttaviakin tavattiin Petroskoissa. Karjalan Rahvan Liiton kuoro Oma Pajo on aikaisemmin ollut Ruotsissa yhdistyksen vieraana.

Eila kiitteli kauniin sanoin kuoron naisia: "Ihme-kö tuo, että mieleni aina herkistyy naisten tunneperäistä ja voimakasta laulua kuunnelllessani; kantavathan he karjalan kielen- ja kulttuurin aarrearkkua povessaan!"

Essoilan kylässä **Zoja**

Saveljeva avasi kotinsa ovet ruotsalaisryhmälle laulun ja poimimansa kukkakimpunkera. Eila kehui myös Zojaa voimanaiseksi, joka omapäisesti rakennutti kyläänsä tsasounan. Sitä Zoja ylpeänä esittelikin kävijöille. Hänen karjalainen vieraanvairaisuutensa ja ihmisten ystävällisyys jäivät ikiajoiksi matkailijoitten mieleen Essoilan kylästä.

Ruotsinsuomalainen

Kulttuuriyhdistys ja sen naisjaosta Kalevala Kvinnor jatkavat yhteistyötä Ortaidin kanssa Karjalan lastenkotien hyväksi "vaippaprojektilla". "Varmaankin joulukonsertit tuovat monta vaippapakettia", arvelee Eila toiveikkaana.

STIG ANDERSSON
Ruotsinsuomalaisen
Kulttuuriyhdistyksen
sihteeri

Lesosten suku Kostamuksen kautta Koivujärveen TIETOJA KOIVARVEN LESOSISTA

Yksi Vienan Karjalan tunnetuimmista suvuista sekä Suomen että Venäjän puolella on Lesosten suku (Lesonen, Lešojev, Ležev). Myös Karjalan Heimon palstoilla Lesosista ja suvun vaiheista on kirjoitettu useasti myös viimeisen parin vuoden aikana: esimerkiksi Rudolf Toivonen on selvittänyt runonlaulaja Markke Lesosen vaiheita sekä Lesosten siirtymisiä kyllistä toiseen Venehjärven, Kostamuksen ja Koivujärven alueilla, mutta myös Miikkulaisen Santerin muistelmat vuoden 2004 eri numeroissa ovat suoraan Lesosten sukhistoriaa.

Tässä kirjoituksessa haluamme tuoda esille kootusti Lesosten sukutietoja, sillä tähän asti on ollut niukasti tietoja saatavilla. Rajaamme laajaa Lesosten sukua koskevan selvityksemme koskemaan pääasiassa Kostamuksen ja Koivujärven Lesosia. Tässä artikkelissa käytämme sekä virallisia arkistotietoja että aiempia tutkimuksia Lesosten suvuista tietojemme lähteinä. Niitä täydennämme Vienaa koskevasta kirjallisuudesta löytyvillä merkinnöillä Lesosista. Näiden tietojen avulla toivomme Lesosia ja erityisesti Kenttjärven Koivujärveä koskevan sukututkimuksen kokonaiskuvan selkiytyvän entisestään. Aukkojakin vielä on täytettävänä.

1. Ivda Feodorinpoika Lesonen

Selvityksemme lähtee liikkeelle Vuokkiniemen kuuluneessa Venehjärven syntyneestä Ivda eli Iuta Feodorinpoika Lesosesta. Hän oli syntynyt vuoden 1730 tienoilla ja kuollut ennen vuotta 1763. Hänen vaimonsa oli kostamulainen Tatjana Gerasimantytö, synt. 1730 ja kuollut 1763 Kostamuksessa. Kun Tatjana oli leskeksi jäätyään muuttanut takaisin kotikonnuilleen Kostamukseen, oli Ivdan poikien nimessä patronyymin Ivda muuttunut Ivaniksi. Ivda ja Tatjana Lesoselle on kirkonkirjoissa merkitty kolme poikaa, karjalaisittain Ontrei, Maksima ja Petri.

1.1. Andrei Ivaninpoika Lesonen oli syntynyt 1759, koska vuoden 1793 asukasluettelossa hänen ikänsä on 34 vuotta.

1.2. Maksim Ivaninpoika Lesonen. Maksim oli syntynyt Venehjärven 1763, ja kuollut Kostamuksessa 7.5.1807. Maksimin vaimo oli akonlahtelainen Irina Ivanova, s. 1762. Heillä oli poika Afanasij.

1.3. Pjotr Ivaninpoika Andrejev (Lesonen). Petri oli vuoden 1793 rippikirjan mukaan Andrein ja Maksiman vei. On mahdollista, että Pjotr olikin ehkä heidän velipuolensa, koska hän oli syntynyt kahdeksan vuotta

Ivdan kuoleman jälkeen, vuonna 1771. Vuotta 1816 koskevan väestöluettelon mukaan Pjotrin sukunimi oli Andrejev eikä Lesev, Lesojev tai Lesoni. Tähän aikaan Andrei Ivanov ja Maksima Ivanov olivat jo kuolleet. Hänen puolisonsa oli vuonna 1769 syntynyt Anna. Heillä oli yksi lapsi, Tit. Vuoden 1816 väestöluettelossa Petrin sukunimeksi on merkitty Anrejev, eikä Ležev, Lesojev tai Lesoni.

1.2.1. Afanasij Maksimanpoika Lesonen. Ohvon syntymävuosi on noin 1788 (Kostamus), ja hän kuoli ennen vuotta 1844. Ohvo otti vaimokseen 7.5.1804 Jevdokia Leontjevan, joka oli syntynyt Kenttjärven 1790. He saivat pojan, jolle tuli nimeksi Mark. Ohvo otettiin 25-vuotiseen palvelukseen armeijaan 1812, eikä hänestä sen jälkeen ole löydetty tietoja.

1.3.1. Tit Pjotrinpoika Andrejev (Lesonen). Tiitta oli syntynyt vuoden 1800 tienoilla, ja asettui asumaan Tiitanvaaraan, jota asui yhdessä puolisonsa Anna Petrovna Andrejevan (synt. noin 1820) kanssa. Tiitalla oli lapset Feodor, Varvara, Petr, Joann, Anisia, Irina ja Fevronia.

Juvelius oli kuollut kostamulaisen Tiitan talon asukkaiden tulleen Kivijärveltä "ennen suurta sotaa"

eli ennen vuotta 1718. Kivijärven kylä perustettiin vasta vuoden 1679 jälkeisenä aikana, joten muuton ajankohta on voinut olla 1700-luvun vaihteessa.

Vuonna 1858 Tit Petrinpojan talossa oli viisi miestä ja neljä työntekijää (naisia). Vuonna 1866 siellä asui kuusi miestä ja neljä naista. Silloin taloja oli yksi ja piharakennuksia kaksi. Talouteen kuului noin aari peltoa ja seitsemän aaria heinämaata, hevoseja oli yksi, lemmiä neljä, ja lampaita viisi. Lisäksi taloudessa oli yksi vene. Elinkeinoksi ilmoitettiin laukkukauppa, josta tulot olivat 15 ruplaa.

1.2.1.1. Markke Ohvonpoika Lesonen (Mark Afanasjev Lesojev). Krikku-Markeksi nimitetty Mark Ohvonpojalla oli syntynyt 1808, ja kuoli 1.9.1875. Marken ensimmäinen vaimo oli vuonna 1815 syntynyt kiimasjärveläinen Iro Juakontytö (Irina Jakovlev), heidät vihittiin 24.4.1840. Muidenkin vienalaisten tavoin Markke kulki Suomessa kauppamatkoilla. Marken poissaollessa hänen kotonaan oli käynyt sotilaskarkuri eli piekloi (jonka on myös sanottu olleen suomalainen), jonka on väitetty tappaneen Marken vaimon ja kaksi lasta, jonka jälkeen syyttäneen tuleen koko talon. Markke kuitenkin jäi Koivarven rannalle asu-

maan, nai toisen kerran, ja toisesta avioliitosta oli monta lasta.

Toinen vaimo oli kenttjävreläinen Matro Ontreintyttö Filippova (Matrena Andrejevna), joka oli syntynyt 1824. Matron kanssa Markke sai lapset Miikkula, Kostja, Kliimo ja Pelagia.

Markke asettui Koivujärveen, vianalaisittain Koivarvi. Hän oli kylän kanta-asukas. Vuonna 1858 Mark Afanasinpoika Lesonen talossa oli neljä miestä ja kaksi työntekijää. Vuonna 1866 kolme miestä ja kolme naista, taloja oli yksi ja piharakennuksia neljä. Markella oli 1,25 hehtaaria peltoa ja kahdeksan hehtaaria heinämaata, kolme lehmä, kaksi lammasta ja kaksi venettä. Elinkeinona taloudessa oli laukkukauppa ja kalastus, joista saadut tulot 15 ruplaa.

Lesoni Marken eli Krikku-Marken on sanottu olleen hyvä runonlaulaja. Arvid Genetz oli käynyt Koivarvessa 1872 ja saanut Markke Lesoselta arvokkaan runosaaliin, mm. Kilpakosinta-runon, Laivaretki ja Kanteleen synty -runon, Vedenkantaja-Annin sekä loitsun pakkasen vihoihin.

1.3.1.1. Huotari (Feodor) Tiitanpoika Lesonen syntyi noin 1840.

1.3.1.2. Varvana (Varvara) Tiitantyttö Lesonen syntyi noin 1845.

1.3.1.3. Petri (Petr) Tiitanpoika Lesonen syntyi 1849.

1.3.1.4. Iivana (Joann) Tiitanpoika Lesonen syntyi 1863, ja asui Tiitanvaarassa. Iivanalla oli poika Prokko (Prokofj).

1.3.1.5. Onjussa (Anisia) Tiitantyttö Lesonen, syntyi noin 1870, hänellä oli tyttö Jouki. Myös Onjussa eli Titouna asui Tiitanvaarassa. Hänellä sanottiin olevan runsaasti kultaa, sillä hänen kyttyräselkäisellä tyttäreläoli aina paksut kultasormukset sormissa. Ihmisillä oli tiedossa, että Onjussan suku oli tullut Venehjärvestä tai muualta siltä suunnalta. Kostamuksessa he asettuivat Tiitanvuaraan,

missä oli jo valmiita peltoja. Ruotsalaisten sanotaan hävittäneen tämän kyläosan, ja nyt uudisasukkaat löysivät entisten talojen rannioista kaikenlaisia kultaesineitä.

1.3.1.6. Iro Tiitantyttö Lesonen, syntynyt 1872. Iro asui Tiitanvaarassa

1.3.1.7. Fevronia Tiitantyttö Lesonen, syntyi 1875.

1.3.1.8. Tuntematon Tiitantyttö Lesonen. Akonlahdessa Jehrimänvaarassa oli Iivana Olekseipoika Nykäsellä naini, jonka tiedettiin tulleen Kostamukselta.

1.2.1.1.1. Kostja Markenpoika Lesonen (Konstantin Markov Lesev) oli syntynyt noin 1845 Koivujärvestä. Hänen puolisonsa oli Anna Dmitrijeva (synt. 1851). Heidän lapsiaan olivat Anastasia, Joann, Savva, Irina ja Marva.

1.2.1.1.2. Miikkula Markenpoika Lesonen (Nikolai) syntyi Koivarvessa n. 1852. Hän nai Juliaania Karpova (syntynyt 1855). Heillä oli lapset Timofei, Tihon, Dmitri ja Jevdokija.

1.2.1.1.3. Kliimo Markenpoika Lesonen (Klementi Markov Lesonen). Kliimo oli syntynyt Koivarvessa 25.11.1858 ja kuoli siellä 1918

Hänet vihittiin Kenttjävarestä kotoisin olleen Feodora Ipatintyttö Karpovan kanssa 30.06.1889. Houri oli syntynyt 20.05.1867, ja kuoli 1941. Heidän lapsensa olivat Anna, Aleksandr ja Vasili.

1.2.1.1.4. Pelagija Markintyttö Lesonen (Pelagija Markovna Lezheva), syntynyt n. 1862 Koivujärvestä. Hänet nai 03.06.1881 alajävreläinen Dionisij Miikkalinpoika Timonen (Dionisij Mihailovits Timofejev), joka oli syntynyt n. 1861, ja kuoli 17.12.1896. Heidän lapsensa olivat Maria, Vasili, Akuliina, Natalia, Anna, Domnikija ja Maksim.

1.2.1.1.1.1. Nasto Kostjantyttö Lesonen (Anastasia), syntynyt n. 1871, Koivujärvestä.

vuorjässä.

1.2.1.1.1.2. Iivana Kostjanpoika Lesonen (Ivan), syntynyt n. 1873. Iivanan vaimo oli Aleksandra Kliimentina, ja lapset Georgi, Aleksei, Efim, Prokopi ja Anastasia

1.2.1.1.1.3. Soava Kostjanpoika Lesonen (Savva), syntynyt 1878 Koivarvessa. Hänen vaimonsa oli Aleksandra Kondrateva (synt. n. 1885) ja lapset Vasili ja Marina.

1.2.1.1.1.4. Iro Kostjantyttö Vatanen (Lesonen) (Irina) oli syntynyt 1878 Koivujärvestä. Iron lähti mieholaan Kostamuksen Prokkolaan. Hänen miehensä oli Vatani Hilippä Vasseleinpoika (synt. n. 1871), ja lapsia Jekaterina, Aleksei, Agafia, Irina ja Timofei

1.2.1.1.1.5. Marina Kostjantyttö Karmujev (Lesonen) syntyi 1891 Koivujärvestä. Hänen miehensä oli Karmujev Simana Huotaripoika Riinuojärvestä. Heidän lapsensa olivat Jenny ja Santeri

1.2.1.1.2.1. Lesonen Timo Miikkulanpoika (Timofei) oli syntynyt vuoden 1882 tienoilla Koivujärvestä.

1.2.1.1.2.2. Tiivhana Miikkulanpoika Lesonen (Tihon) syntyi n. 1886, Koivujärvi.

1.2.1.1.2.3. Miitrei Miikkulanpoika Lesonen (Dmitri) syntyi n. 1886, Koivujärvi.

1.2.1.1.2.4. Jevdokija Miikkulantyttö Lesonen (Jevdokija) syntyi 1895 Koivujärvestä.

1.2.1.1.3.1. Anna Kliimontyttö Toivonen (Anni Klementjeva Lesonen) oli syntynyt 23.11.1891 Koivujärvestä, ja kuoli 22.10.1926 Kenttjävressä. Annan mies oli Kenttjävrestä Ossippa Vasseleinpoika Toivonen (Panfilov) (synt. 26.12.1886, k. 29.05.1940 Uhtuassa). Heidän lapsensa olivat Trohkima, Nikolai, Jouki ja Maria.

1.2.1.1.3.2. Oleksei Kliimonpoika Lesonen, syntyi

vuoden 1894 tietämällä Koivujärvestä. Olekseinin vaimo oli Kostamuksesta Vatani Huotarin tytär, Sohja (Sofia Feodorovna Vadajeva, synt. n. 1906 Kostamuksen Vuoralla). He saivat lapset Anni, Vasselei, Jouki ja Manu.

1.2.1.1.3.3. Vasselei Kliimonpoika Lesonen (Vasili), synt. n. 1900, Koivujärvi.

1.2.1.1.1.2.1. Jyrki Iivananpoika Lesonen (Georgi). Riiko syntyi vuoden 1898 tienoilla Koivujärvestä. Kostamukseen perustettiin kyläneuvosto vuonna 1920 ja sen puheenjohtajana toimi Koivujärvestä Lesosen Iivanan Jyrki. Sihteerinä kyläneuvostossa toimi Lari Vatanen.

1.2.1.1.1.2.2. Oleksei Iivananpoika Lesonen (Aleksei Ivanovits Lesojev) syntyi Koivarvessa noin vuonna 1899.

1.2.1.1.1.2.3. Jehhimä Iivananpoika Lesonen (Jefim) syntyi Koivujärvestä vuonna 1901.

1.2.1.1.1.2.4. Prokko Iivananpoika Lesonen (Prokopi) syntyi n. vuonna 1904 Koivujärvestä. Häyräkän eli otruutan vuosien päätteeksi bolševikkien asiakirjamerkintöjen mukaan Prokko oli "mobilisoitu" suomalaisten toimesta ja poistunut Kostamuksen alueelta ennen 22.03.1922.

1.2.1.1.1.2.5. Anastasija Ivanintyttö Lesonen syntyi vuonna 1907 Koivujärvestä.

1.2.1.1.1.2.6. Santra Iivananintyttö Lesonen

1.2.1.1.1.3.1. Vasselei Soavanpoika Lesonen (Vasili) syntyi vuoden 1906 tienoilla Koivujärvestä.

1.2.1.1.1.3.2. Lesonen Marina Soavantyttö, syntyi v. 1908, Koivujärvi.

1.2.1.1.1.3.3. Oskari Soavanpoika Lesonen (Osip) on syntynyt Koivujärvestä. Hänen vaimonsa oli pirttilahtelainen Mari Riijontyttö Antipin (Maria Grigorjevna Antipina). Oskari Lesonen joutui pikasotatoikeuden eteen jäätyään vangiksi Vuokkiniemen Tollojoella 26.9.1941. Syyte

koski aiemmin syyskuussa Oulun-Kontiomäen radan vahingoittamiseksi suuntautunutta partisaaniretkä. Tuomiona oli teloitus. Oskari Lesonen ammuttiin Uhtuan rintamalla, Valkeajärven maastossa yhdessä toisen partisaanin, Dmitri Fadejevin kanssa 2.10.1941.

Lähteet ja kirjallisuus:

Duhovnajä rospis Voknavolotskogo prihoda 1793 goda. Gosudarstvennyi arhiv Arhangel'skoi Oblasti.

Duhovnajä rospis Voknavolotskogo prihoda 1890 goda. Gosudarstvennyi arhiv Arhangel'skoi Oblasti.

Duhovnajä rospis Kondokskogo prihoda 1910 goda. Gosudarstvennyi arhiv Arhangel'skoi Oblasti.

Ijuha, Olga (toim.) *Istoriija Kostomukshi*. Petroskoi 1994.

Karjalan Heimo n:o 5-6/2002. Uhtuan kirkonkirjat kertovat, Alajärven perheet vuosina 1873-1905. IV-osa Timofejev-perheet.

Kirillov, Sulo. Taivalkosken tie. *Carelia* n:o 9/2001.

Rugojev, Jaakko. Ennen vedenpaisumusta ja sen jälkeen.

Carelia n:o 10/1993.

Sota-arkisto. Päämajan valvontaosaston III AK:n

alatoimisto ptk. N:o III AK 38

Sota-arkisto. 3. Divisioonan kenttäoikeus, pikaoikeus 2.10.1941

Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. Loitsuja. Elämänkerallisia tietoja runojen laulajista hakemistoineen. Helsinki 1921.

Toivonen, Rudolf. Runonlaulaja Markke Lesonen ja hänen sukujuurensa. *Karjalan Heimo* n:o 1/2002.

Vatanen, Huoti. Kotoisen Kostomus-Järven Rannalle. Teoksessa Jaakko Rugojev ja Pauli Leontjev, *Kostamus. Ruonoa ja Proosaa*. Petroskoi 1987.

Virtaranta, Pertti. *Vienan Kansa Muistelee*. Porvoo 1958.

Virtaranta, Pertti. *Vienan Kyliä Kiertämässä*. Vammala 1978.

Pöllä, Matti. Vienan "laulumaiden" 1890-luvun väestön sukujuuret. Teoksessa Kyösti Julku, *Rajailla III*. Vammala 1996.

Pöllä, Matti. *Vienan Karjalan etmisen koostumuksen muutokset 1600-1800-luvulla*. Helsinki 1995.

KAI PAAJASTE & PAULI LAUKKANEN

Vienankarjalaisten vanhoista puhdetöistä

Puhdetyöt ovat saaneet nimensä Vienan Karjalassa siitä, että niitä tehtiin puhteiksi nimitettyinä vuorokauden aikoina. Kun syksyllä nauriin nyhtöä lopeteltaessa pitkä pimeä yhä kauemmin rupesi katselemaan pirtin ikkunasta, tuntui makuulta nousun jälkeen mukavimmalta odotella seinien sisällä aamuvälkeuden leviämistä ja sitten iltapuolella hämärän tihentymistä. Ja kun - vanhaa kalevalaista kieltä käyttäksämme - havupuu oli mustunut, oli edessä maata rupeaminen. Puhteita sopi siis vuorokauteen kaksi. Aamupuhde kesti ylösnoususta murkinaan asti, iltapuhde alkoi päivän harmetessa ja kesti illalliseen saakka.

Puheet olivat - vanhaan hyvään aikaan - ahkeran työnteon aikaa. Jos tahdotaisiin saada tarkka kuva siitä, mitä kaikkea puhteella suoritettiin, pitäisi laatia paksu kirja ja liittää siihen satoja piirustuksia ja valokuvia. Tässä yhteydessä esitän vain muutamia pikkupiirteitä.

Jotta voitiin "puhdetta valvoa", piti olla valaistusvälineitä. Öljy, sähköstä puhumattakaan, oli nuori tulkas. Kynttilät olivat hiukan vanhempia, mutta niihin ku-

lui kallista rasvaa, joten niitä käytettiin etupäässä juhla-valaistukseen. Jokapäiväinen valaisin oli päre. Jos oli pakkasaika, tuotiin illalla pirttiin isoja, parin kirvesvarren pituisia petäjöpölkkyjä sulamaan. Aamulla ne siten liukkaasti säilytyivät ensin haloiksi ja sitten päreiksi. Paikoin oli määränä, että palkkatyömiehen tai talon nuorimman pojan piti aamupuhteella kiskoa päreitä niin paljon kuin sopi hevosluokin sakaroiden väliin, paikoin taas päreöykkiöt kasvoivat niin valtaviksi, että pieni mies jäi niiden taakse piiloon.

Päreen kiskonta oli kovaa työtä, se pani miesten kyljet kasvamaan rahkaa. Kiskottavan päreen toista päätä oli pidettävä kainalossa. Kun päreitä sitten aikansa kuivailtiin kiukaalla ja orsilla, tuli niistä iloisesti palavia, päreenpitimeen eli pihtiin kelvollisia valon lähteitä. Näitä polttopäreen kannattimia ja jalustoita oli monenlaisia. Niitä oli kiin-tonaisia, seinään, kiukaan-kupeeseen tai orteen lyötyjä, ja niitä oli irtonaisia, paikasta toiseen liikuteltavia, usein myös korotettavia ja laskettavia. Puhdetöiden aikana päreliikki lepatteli monella taholla pirtissä. Yhtä

aikaa saattoi olla käynnissä erilaisia puuhia.

Päre, jonka olemme asettaneet tämän kirjoittel-mamme lähtökohdaksi, kelpasi lukuisiin muihinkin tarkoituksiin. Siitä syntyi vakkoja eli vasuja, toisinaan oikein suuria, pitkän pitkästä pärestä kudottuja ruumen-vakkoja tai viilekkeellisiä konttivakkoja, jotka sitten kesällä kävelyn tahdissa nyökkäilivät vesakkoheiniä koluavan tai haudelehtiä riipivän mummon selässä. Päreistä syntyi myös puoliaivoimia pirtin seinään ripustettavia koppelivakkoja, joihin sopi sijoitella kaikenlaisia pikkukapistuksia. Sitten tarvittiin pärettä lukuisien korvojen ym. astioiden kansiksi.

Mutta mitäpäs puutyötä ei olisi puhteella tehty. Astialaudoista kehitettiin ja van-teilla kiinni tiukotettiin pieniä ja suuria astioita. Lapset saivat silloin pienet juomakipponsa, aikuiset suuret tuoppinsa, heinämiehet leilinsä, lypsäjät maitohinkkinsä, emännät voipyttynsä ja kalansuolaustastiansa. Korvot, kiulut, kurnut, kaikenlaiset kapat ja monenmuotoiset vesirengit näkivät puhteella ensi kertaa päivänvalon tai asiallisemmin sanottuna päreenvalon. Pesinpunkka,

sievät tynnyrit ja puisevat pöntöt, usein myöskin umpipuiset, samoin myöskin yhdestä puusta jyrstävät suola-astiat, huumareet ja vieläpä pulikalla toimivat kahvimyllyt tulivat ihmisten ilmoille puhdevieraina. Isoista rungoista koverrettiin altaita saunan pesuveden pito-paikaksi ym.

Syksyllä varsinkin, silloin kun karjaa vähennettiin, oli miehillä edessään suuria, miltei oven täyttäviä koi-vunpahkoja, joista he kupuraisilla kourukirveillä eli tesseleillä hakkasivat pahka-astioita, niin avaria, että ison häränlihat sopivat yhteen ainoaan pahkakuppiin. Oli myös pahkamaljoja, suola-astioiksi parhaita. Ja kun pahka-astia oli valmistunut, niin se joskus vielä ristittiin. Samantapaista koverrustyötä kuin pahkaisten astiain teossa tarvittiin myös vuolta-essa lusikkaa ja kauhaa. Silloin oli kuppikirves liian järeä, ja sen sijasta käytettiin tavallisesti "koveloa", puukkoa, jonka terä oli taivutettu käyräksi.

Puhdetöinä nakerreltiin myös useimpia työkaluja osia.

Heinäntekovälineet oli aikanaan varustettava, ettei sitten työaikana ollut haitallista näpertelemistä. Piitel-